

Vážený pane řediteli,

už dlouhou dobu přemýšlím o tom, co bych měl napsat jako své vzpomínky na své tříleté působení na Vaší škole. Je to už tak dávno a událo se to v tak odlišné době, že by to pro dnešní žáky bylo podobné tomu, jako když mně otec vyprávěl o událostech za císaře pána. Jak by mohl dnes někdo rozumět skutečnosti, že na potvrzení o mém prvním zaměstnání stojí: *Přijímáme Vás do pracovního poměru na dobu nezbytné potřeby (po dobu nemoci Ing. Hugo Urbana)*. Jak k tomu došlo? Po čtyřech letech studia na strojařině na ČVUT v Praze, jsem v červnu 1957 studium dokončil na VŠ v Liberci, kam před rokem z Prahy přemístili textilní stroje, a dostal jsem umístěnku do Elitexu, továrny na textilní stroje v Chrastavě (ano, zaměstnání bylo tehdy přidělováno ministerstvy). Ale protože jsem chtěl učit na vysoké škole v Liberci, zajel jsem do Chrastavy a tak dlouho tam hučel do ředitele, až ten prohlásil, že by mne nevzal, i kdybych ho o to prosil, a napsal pak dopis na ministerstvo strojírenství s tím, že mě uvolňuje. Další cesta byla do Prahy na toto ministerstvo, aby mě uvolnili zase oni a přepsali mou umístěnku na ministerstvo školství, a následovně jsem pak šel na toto další ministerstvo, aby přidělili mou umístěnku na vysokou školu v Liberci, kde jsem měl přislíbeno místo na katedře mechaniky. To bylo tedy v červnu 1957. No a koncem srpna jedu do Liberce, že nastoupím do práce. Ale chyba lávky. I když pro mne místo bylo, kádrovák si vzpomněl, že jsem si z něho nějakým způsobem dělal legraci, a prostě mě odmítl prokádrovat. Vedoucí katedry doc. Němeček měl špatné svědomí, že mě neinformoval včas, a tak sjednal s průmyslovou školou (odkud on přišel na vysokou školu, když ji tři roky předtím založili), že mě zaměstnají. Naštěstí právě odcházel učitel technického kreslení Urban na VŠ a potřebovali za něho náhradu. A tak jsem se ocitl jako mladý učitel na Vaší průmce. A jako naschvál mým hlavním předmětem bylo technické kreslení, právě ten předmět, který mě nikdy nebavil; vždyť na ČVUT jsem si několik výkresů nechal udělat za peníze jedním konstruktérem, studentem-přípravkářem, absolventem průmyslovky, já, absolvent gymnázia, kde se učila jen deskriptivní geometrie a tuší se nikdy nerýsovalo. Ale ing. Urban mě vzal pod ochranu a často přišel na náslech mé hodiny (jak často jsem si později vzpomněl na jeho radu: „*Josefe, čím víc mluvíš, tím méně naslouchají.*“)

Ale o tomto všem jsem vlastně nechtěl psát, protože slova umístěnka, kádrovák, přípravkář a mnohá další jsou dnes pro ty, kdo toto budou číst, jistě zcela nesrozumitelná. Začneme tedy s něčím zajímavějším. Druhým rokem svého působení na škole jsem se stal třídním učitelem třídy, která byla specializovaná na textilní stroje. Ale kromě většiny výborných a slušných žáků jsem měl ve třídě dva vyložené grázly. Zvládal jsem je celkem snadno, až došlo k události, která se vyvinula zcela nečekaně. Někdy v červnu 1959 jsem vyrazil s celou třídou na tradiční celodenní výlet do Jizerských hor. Byl nádherný den, šlapali jsme zdatně stále nahoru, jistě jsme též zpívali, až jsme dorazili k chatě s rozhlednou (musel bych se podívat na Google Earth, abych zjistil, kde to bylo). A že si trochu oddechne, pojíme, popijeme, poběháme. A jeden z těch sígrů s sebou měl kytaru a začal hrát a s tím druhým zpívat hrozně sprostou odrhovačku (dodnes si pamatuji začáteční slova, ale jsou tak sprostá, že je nemohu opakovat). A to pod okny chaty plné výletníků a hostů. Okamžitě jsem zakročil, zabavil jsem kytaru a oběma provinilcům rozkázal, aby se okamžitě vrátili do města a k večeru, až se vrátíme i my, se ohlásili u mě v kabinetě.

I stalo se tak – čekali tam oba. Nechal jsem je vstoupit jednotlivě a v okamžiku, kdy vstupující zavřel za sebou dveře, jsem mu udělil zleva a hned na to zprava pořádnou facku a vyhodil ho ven se slovy: a teď si můžeš jít postěžovat řediteli (už tehdy se žáci nesměli tělesně trestat – ne jako to bývalo za nás, kdy jsme si za každou facku nebo šleh rákoskou zvyšovali vojenskou hodnost a dokazovali tak děvčatům, jak jsme stateční; já jsem mimochodem jeden rok dosáhl hodnosti majora).

Myslel jsem si, že tím to skončilo. Ale chyba lávky. Jeden z těch grázlů si doma postěžoval mamince. A za pár dní po zmíněné události mě maminka navštívila. Ale jaké bylo moje

překvapení, když namísto očekávaného pohrození nějakým trestem podle platného zákona mně podala ruku a téměř vroucně mně poděkovala a řekla: Vždyť on by to potřeboval častěji a víc, ona sama bez manžela ho nedokáže zvládnout, co jen z něho bude. A na důkaz vděčnosti za moji službu mi dala balíček, převázaný krásnou barevnou stužkou jako dárek, a že to je jen maličkost, abych viděl, jaké výrobky dělají v Hrádku nad Nisou, kde je ona zaměstnaná.

A byly to opravdu překrásné věci, z umělé hmoty, každá s jiným barevným zvířátkem na konci. Většinu jsem jich rozdál svým kolegům. Jeden z nich přišel za pár dnů za mnou, a že se to jeho partnerce moc líbilo a nemám-li ještě nějaké. Bohužel jsem neměl.

O tom, že jsem si po ty dva roky svého třídnictví s žáky výborně rozuměl, svědčí to, že když o půl století později vyšla ročenka školy a byla tam moje fotografie jako čerta z divadelní hry

Jana Drdy *Hrátky s čertem*, uvedená souborem učitelů školy, jeden z mých bývalých učitelských kolegů zjistil, že jsem v Austrálii, ročenku mi poslal a já pak obratem odepsal škole a zeptal se na svou dávnou třídu. Alenka Svatošová (už ale dávno Muchová), která byla mluvčí (nebo jak se tomu říkalo) třídy, mně poslala e-dopis (používám tento výraz, protože nevím, zda tomu říkáte email nebo ímej) a došlo k setkání s mými žáky v Liberci a já se mohl projít po chodbách a schodištích, po kterých jsem tři roky denně procházel, nahlédnout do laboratoří a dílen, ve kterých ale z toho, na co si pamatuji, není už vůbec nic, a zavzpomínat si na ony krásné časy, když jsme byli všichni tak mladí. A za dva roky se setkání opakovalo a s Alenkou i s několika dalšími žáky si dodnes z času na čas vyměníme zajímavosti o sobě, o Liberci, o Austrálii, a někdy si též trochu postěžujeme na to, jak je těžké uvěřit, že jsme už tak staří, když ve vzpomínkách se vidíme takoví, jací jsme byli v těch šedesátých letech minulého století.

Uprostřed Ing. Josef Tomáš se třídou S2D – ve školním roce 1959/1960